

Asociacioni i Komunave në Republikën e Kosovës në të cilat Komuniteti Serb i Kosovës është në Shumicë

Janar 2023

Publikuesi: Friedrich Ebert Stiftung Kosovo, Rr. Pashko
Vasa 23, 10000 Prishtina, Republika e Kosoves

Përgjegjës: René Schlee

Koordinatori i projektit: Egzon Osmanaj

Zyrtare projekti: Iva Babic

Hulumtues i lartë: Senad Šabović

Data: Janar 2023

Dizajni: Milky Way Creative

Printuar nga: Studio Forma

Pikëpamjet e paraqitura në këtë publikim nuk
paraqesin domosdoshmërisht qëndrimin e Fondacionit
Friedrich Ebert apo të Institutit European për Paqe.

Parathënie

Ne, Instituti Evropian për Paqe (EIP) dhe Zyra e Fondacionit Friedrich-Ebert (FES) në Prishtinë kemi kënaqësinë që të ju paraqesim rezultatin e punës sonë në draft-statutin e "Asociacionit të Komunave në Republikën e Kosovës në të cilat Komuniteti Serb i Kosovës është në Shumicë".

Gjatë pranisë së vet në Kosovë tash e 23 vite, Zyra e Fondacionit Friedrich-Ebert në Prishtinë ka dhënë kontributin e vet gjatë diskutimeve publike dhe politikëbërjes për shumë çështje të ndryshme politike, ekonomike dhe sociale. Në kuadër të programit tonë, ne e kemi për qëllim të forcojmë Kosovën si një partner për paqe dhe siguri në rajon dhe të mbështesim agjendën e saj të përkushtuar politike për integrim në BE.

Instituti Evropian për Paqe është një fondacion i bazuar në interes publik me seli në Bruksel, i themeluar specifikisht për plotësimin dhe forcimin e paqebërjes evropiane dhe mbështetjes së përpjekjeve për zgjidhjen e konflikteve evropiane. Instituti ka qenë aktiv në rajonin e Ballkanit Perëndimor që në fillim të vitit 2021, përmes një fokusi gjithëpërfshirës në përpjekjet për normalizimin e raporteve në mes të Kosovës dhe Serbisë dhe të rolit të tyre jetësor që e kanë për stabilitetin rajonal.

Ndaj këtij historiku, të dyja organizatat kanë filluar me një numër të punëtorive të përbashkëta në vitin 2022 për çështjet e pazgjidhura që kanë të bëjnë me normalizimin e raporteve midis Kosovës dhe Serbisë. Njëra prej çështjeve të dalluara – dhe sfiduese – është themelimi i "Asociacionit të komunave me popullatë shumicë serbe," i cili buron nga Marrëveshja e Parë e arritur në Bruksel, në vitin 2013 mbi parimet për udhëheqjen e normalizimit të raporteve.

Në vitin 2015, Gjykata Kushtetuese e Kosovës konstatoi se "parimet, siç janë elaboruar në "Asociacioni/Bashkësia i komunave me shumicë serbe në Kosovë-Parimet e përgjithshme/Elementet kryesore", nuk janë tërësisht në përputhshmëri me frymën e Kushtetutës, duke kërkuar që vendimet lidhur me bashkësinë/asociacionin, statuti dhe akti ligjor shoqërues nga qeveria, të jenë në përputhje të plotë me Kushtetutën [...]". Mirëpo, Gjykata po ashtu konstatoi se Asociacioni/Bashkësia është pjesë e Sistemit juridik të Kosovës dhe se Asociacioni/Bashkësia duhet të themelohet siç është e përcaktuar në Marrëveshjen e Parë [të parimeve të cilat udhëheqin me normalizimin e

raporteve], dhe kishte dhënë një udhëzim të detajuar se si duhet adresuar çfarëdo shqetësimi kushtetues gjatë themelimit të një Asociacioni/Bashkësie.

Që prej atëherë, nuk ka pasur ndonjë përpjekje për të paraqitur një propozim për diskutim publik dhe shqyrtim të hollësishëm. Ky publikim synon të plotësojë këtë zbrazëti.

Publikimi i përmban objektivat në vazhdim:

- (1) Paraqitjen e një propozimi për një "Asociacion të Komunave në Republikën e Kosovës në të cilat Komuniteti Serb i Kosovës është në Shumicë" që është në pajtim me sistemin kushtetues dhe juridik në fuqi në Kosovë;
- (2) Adresimin dhe përfshirjen e pritjeve dhe shqetësimeve praktike të banorëve të komunave anëtare të supozuara; dhe
- (3) Lehtësimin e diskutimit publik për një temë të një rëndësie nacionale në bazë të draft-statutit.

Për arritjen e një rezultati më të mirë të mundshme për këtë propozim, ne e kemi kryer një hulumtim të plotë të gjithë spektrit të dokumenteve që i japin një kornizë kësaj çështje, pasuar me një numër të punëtorive me ekspertë të fushës tematike dhe përfaqësues nga shoqëria civile. Me përfundimin e draftit punues, ne kemi kryer një rishikim juridik gjithëpërfshirës për t'u siguruar që propozimi ynë është kushtetues.

Duke e pasur parasysh vëmendjen e publikut për punën tonë në këtë çështje, duam të theksojmë se FES-i dhe EIP-ja janë organizata të pavarura jo-qeveritare dhe se ne as nuk kemi qenë të "autorizuar", e as që na është kërkuar nga ndonjëri prej akterëve të caktuar që të hartojmë një propozim. Në një mjedis jashtëzakonisht të politizuar, ky publikim më shumë duhet të shihet si një pikë fillestare për një kontribut i cili është i bazuar në dëshmi. Puna e jonë është prirë vetëm nga motivimi për të kontribuar në iniciimin e një diskutimi publik thelbësor dhe ofrimit të rekomandimeve të formësuara përmes ekspertizës lokale dhe ndërkombëtare – siç kemi bërë edhe në të shkuarën për shumë çështje të ndryshme politike dhe socio-ekonomike.

Në këtë publikim, ju do të gjeni një draft të statutit për një "Asociacion të Komunave në Republikën e Kosovës në të cilat Komuniteti Serb i Kosovës është në Shumicë," si dhe një shkresë shpjeguese e cila e ofron kontekstin e këtij propozimi.

René Schlee

Përfaqësues Rezident në Kosovë dhe Maqedoninë e Veriut
Friedrich-Ebert Foundation

Shpresojmë që drafti do të jetë tërheqës, i vëmendshëm dhe të paraqes një kontribut konstruktiv për përpjekjet në vazhdim për normalizimin e marrëdhënieve ndërmjet Kosovës dhe Serbisë.

Susanne Gents

Menaxhere e Lartë e Programit për Fqinjësi Evropiane
European Institute of Peace

Statuti i Asociacionit të Komunave në Republikën e Kosovës në të cilat Komuniteti i Serbëve të Kosovës është në Shumicë

Në bazë të Ligjit për Ratifikimin e Marrëveshjes së Parë të Parimeve që rregullojnë Normalizimin e Marrëdhënieve mes Republikës së Kosovës dhe Republikës së Serbisë, komunat në vijim (LISTA E KOMUNAVE) e formojnë Asociacionin/Bashkësinë e komunave në të cilat komuniteti i serbëve të Kosovës është në shumicë.

I. Dispozitat e Përgjithshme

Neni 1

1. Asociacioni/Bashkësia është subjekt juridik i themeluar në përputhje me Kushtetutën dhe Sistemin juridik të Republikës së Kosovës.
2. Statuti i Asociacionit/Bashkësisë është akti më i lartë juridik i Asociacionit/Bashkësisë.
3. Statuti miratohet në kuvendin themelues të Asociacionit/Bashkësisë i cili përbëhet nga anëtarët e votuar të kuvendeve komunale të komunave pjesëmarrëse në pajtim me Ligjin për Ratifikimin e Marrëveshjes së Parë dhe me Kushtetutën e Republikës së Kosovës. Statuti miratohet me anë të një akti ligjor të Qeverisë së Kosovës dhe do të ketë fuqinë e rregullores së Qeverisë sipas Sistemit juridik të Kosovës, pasi të jetë shqyrtuar nga ana e Gjykatës Kushtetuese.
4. Kuvendi i Asociacionit/Bashkësisë është organ përgjegjës për amendamentimin e Statutit. Amendamentimet e Statutit duhet të ndjekin procedurën e njëjtë si atë të miratimit.
5. Kuvendi i Asociacionit/Bashkësisë përbëhet nga dhjetë (10) komunat në vijim (LISTA E KOMUNAVE) dhe i përfaqëson interesat e tyre dhe të banorëve të tyre. Anëtarësimi në Asociacion/Bashkësi është vullnetar. Procedurat për anëtarësim shtesë, largim nga anëtarësimi dhe shpërbërje të Asociacionit/Bashkësisë përcaktohen me këtë Statut.

6. Asociacioni/Bashkësia nuk i ndërron, zëvendëzon, ose zvoglon të drejtat dhe interesat e komuniteteve në Republikën e Kosovës, të cilat garantohen me Kushtetutën e saj dhe të cilat sigurohen nga sistemi juridik.

Neni 2

1. Anëtarët e Asociacionit/Bashkësisë janë autoritete komunale të komunave pjesëmarrëse.
2. Emërtimet zyrtare të këtij subjekti juridik janë: "Asociacioni/Bashkësia e Komunave në Republikën e Kosovës në të cilat Komuniteti Serb i Kosovës është në Shumicë," "Bashkësia e komunave në Republikën e Kosovës në të cilat Komuniteti Serb është në Shumicë," dhe "Asociacioni i Komunave në Republikën e Kosovës në të cilat Komuniteti Serb i Kosovës është në Shumicë". Të tria emërtimet zyrtare i referohen subjektit juridik të themeluar me këtë Statut. Në këtë Statut, përcaktimi Asociacion/Bashkësi do të thotë të gjitha ose cili do prej emërtimeve zyrtare. Organet zyrtare të Kosovës ose përfaqësuesit e Asociacionit/Bashkësisë kanë të drejtë t'i referohen Asociacionit/Bashkësisë me cilën do prej tre emërtimeve zyrtare.
3. Aktivitetet e Asociacionit/Bashkësisë bazohen në parimet e pjesëmarrjes vullnetare të anëtarëve të tij, avancimin e demokracisë dhe qeverisjes lokale, si dhe respektimin e dispozitave të mbrojtjes dhe përfaqësimit të të drejtave dhe interesave të komuniteteve të përfshira në Kushtetutën dhe ligjet e Kosovës.
4. Autoritetet komunale i bashkohen Asociacionit/Bashkësisë në bazë të vendimit të kuvendeve të komunave të tyre në përputhje me dispozitat ligjore që rregullojnë vendimmarrjen e këtij organi komunal. Në procesin e anëtarësimit në Asociacion/Bashkësi, secili anëtar duhet të miratojë Statutin e vet. Anëtarët e Asociacionit/Bashkësisë janë të lirë të anëtarësohen në asociacionet tjera nacionale, rajonale dhe ndërkombëtare në pajtim me sistemin juridik dhe Kushtetutën e Republikës së Kosovës.

kombëtare në pajtim me sistemin juridik dhe Kushtetutën e Republikës së Kosovës.

5. Anëtarët e Asociacionit/Bashkësisë kanë të drejtë të ndërpresin anëtarësimin e tyre. Vendimin për largimin nga Asociacioni/Bashkësia e merr kuvendi komunal i komunës përkatëse në pajtim me dispozitat ligjore që rregullojnë vendimmarrjen e këtij organi komunal. Një komunë që është larguar nga Asociacioni/Bashkësia mund të vendosë për rianëtarësimin e saj përmes procedurave të përshkruara në pikën 4 më sipër.
6. Asociacioni/Bashkësia do të jetë i hapur për çdo komunë tjetër me kusht që anëtarët të jenë dakord. Vendimi për pranimin e anëtarit të ri të Asociacionit/Bashkësisë do të merret me shumicën e thjeshtë të votave të delegatëve të Kuvendit.
7. Asociacioni/Bashkësia mund të shpërbëhet vetëm me vendim të Kuvendit të tij të miratuar me shumicë prej 2/3 e votave të anëtarëve të tij. Në rast se vendimi për shpërbërje miratohet nga Kuvendi i Asociacionit/Bashkësisë, shpërbërja e Asociacionit/Bashkësisë bëhet nga Qeveria. Pasuria e Asociacionit/Bashkësisë shpërndahet sipas vendimeve të Kuvendit të Asociacionit/Bashkësisë.

Anëtarët e Asociacionit/Bashkësisë kanë përgjegjësi që:

- Të respektojnë Statutin dhe aktet e organeve të Asociacionit;
 - Të paguajnë rregullisht tarifën e anëtarësimin;
 - Të mos veprojnë brenda ose përmes Asociacionit/Bashkësisë në kundërshtim me Statutin;
 - Të ruajnë integritetin, besueshmërinë dhe reputacionin e Asociacionit/Bashkësisë.
8. Anëtarët e Asociacionit/Bashkësisë kanë të drejtë të përjashtojnë një ose më shumë komuna nga anëtarësia me vendim të Kuvendit të tij të miratuar me shumicë prej 2/3 e votave nga anëtarët e tij.
 9. Asociacioni/Bashkësia do të ketë simbolet e veta zyrtare, të cilat do të përfshijnë një stemë dhe një flamur, i cili do të dizajnohet nga Bordi i Asociacionit/Bashkësisë në përputhje me Kushtetutën e Republikës së Kosovës dhe Ligjin për Vetëqeverisjen Lokale.
 10. Selia e Asociacionit/Bashkësisë do të përcaktohet nga Statuti [gjatë finalizimit të tij dhe përmes konsultimit midis Asociacionit/hisedarëve të komunitetit].
 11. Asociacioni/Bashkësia ka të drejtë të ketë buxhetin e integruar, llogaritë bankare, dhe ka të drejtë që të jetë pronar i pasurisë dhe të angazhohet në transaksione financiare.

II. Objektivat e Asociacionit/Bashkësisë

Neni 3

1. Në përputhje me Marrëveshjen e Parë të Ratifikuar dhe Kushtetutën, Asociacioni/Bashkësia do të ketë si objektivi kryesor kryerjen e funksioneve dhe shërbimeve publike për:
 - a. Forcimin e demokracisë lokale. Asociacioni/Bashkësia e ushtron këtë funksion përmes lehtësimit të bashkëpunimit midis komunave pjesëmarrëse, mbështetjes së komunave pjesëmarrëse në hartimin e politikave që avancojnë demokracinë vendore, lehtësimin, financimin ose promovimin e aktiviteteve që avancojnë pjesëmarrjen qytetare dhe praktikatat demokratike, si dhe përfaqësimin e interesave të rëndësishme të demokracisë lokale tek autoritetet qendrore.
 - b. Promovimin dhe mbrojtjen e identiteteve etnike, gjuhësore, fetare dhe formave të tjera të identitetit kulturor të përfaqësuar në mesin e popullsisë së komunave të saj pjesëmarrëse. Në kryerjen e këtij funksioni, Asociacioni/Bashkësia do të lehtësojë bashkëpunimin midis komunave të saj pjesëmarrëse dhe do t'i mbështesë ato në hartimin e projekteve, politikave dhe masave që mbështesin, promovojnë dhe mbrojnë shprehjen kulturore dhe identitetin e përfaqësuar midis banorëve të tyre. Kjo mund të përfshijë lehtësimin dhe/ose financimin e projekteve në lidhje me kulturën dhe trashëgiminë kulturore në territorin e komunave pjesëmarrëse, si dhe në lidhje me mirëmbajtjen, rehabilitimin ose ndërtimin e vendeve të trashëgimisë kulturore. Asociacioni/Bashkësia gjithashtu mund të financojë ose organizojë ngjarje, fushata dhe forma të tjera të manifestimeve publike në lidhje me promovimin e kulturave dhe diversitetit kulturor të përfaqësuar në komunat pjesëmarrëse. Asociacioni/Bashkësia mund të ofrojë këshilla teknike, ligjore dhe profesionale për komunat e veta pjesëmarrëse dhe autoritetet qendrore në lidhje me legjislacionin, politikën, aktivitetet dhe angazhimin publik në sferën e kulturës dhe diversitetit kulturor. Në kryerjen e këtyre funksioneve, Asociacioni/Bashkësia do të respektojë diversitetin kulturor të përfaqësuar në mesin e banorëve të komunave pjesëmarrëse dhe normat e diversitetit të përfshira në Kushtetutën dhe Sistemin juridik të Republikës së Kosovës.
 - c. Të bëjë një pasqyrë të plotë për të zhvilluar ekonominë lokale. Asociacioni/Bashkësia e ushtron këtë funksion përmes lehtësimit të bashkëpunimit midis komunave pjesëmarrëse, duke i mbështetur ato në

- hartimin e projekteve, politikave dhe masave që zhvillojnë ekonomitë e tyre lokale ose duke ndihmuar në angazhimin e burimeve financiare dhe njerëzore relevante për shërbimet ekonomike, financimin dhe promovimin e aktiviteteve që rrisin zhvillimin ekonomik, investimet dhe lidhjen e biznesit, dhe duke përfaqësuar interesat e komunave pjesëmarrëse dhe aktorëve ekonomikë që gjenden në territoret e tyre në marrëdhënie me autoritetet qendrore, si dhe me operatorët e tjerë shtetërorë dhe ekonomikë në rajon dhe më gjerë, përfshirë ata nga Republika e Serbisë. Për kryerjen e këtyre funksioneve, Asociacioni/Bashkësia rregullisht pranon dokumentet e prodhuara nga autoritetet ekonomike, financiare dhe buxhetore të komunave pjesëmarrëse dhe ka të drejtë të kërkojë informacion shtesë nga komunat pjesëmarrëse, sipas nevojës për kryerjen e këtij funksioni. Asociacioni/Bashkësia gjithashtu ka të drejtë të kërkojë informacion zyrtar nga autoritetet qendrore përkatëse për kryerjen e këtyre funksioneve.
- d. Të bëj një pasqyrë të plotë në fushën e arsimit. Asociacioni/Bashkësia përmbush këtë objektiv nëpërmjet kryerjes së funksioneve të mëposhtme:
- Lehtësimi i bashkëpunimit midis anëtarëve të vet me qëllim të avancimit të standardeve të arsimit në nivel lokal.
 - Përfaqësimi i interesave të politikës arsimore të anëtarëve të vet dhe banorëve të tyre me autoritetet qendrore.
 - Kryerja e hulumtimeve dhe ndjekja e trendeve të arsimit në mesin e anëtarëve të vet, në Kosovë dhe jashtë saj, dhe ofrimi i udhëzimeve për avancimin e standardeve të arsimit, politikave dhe aftësive teknike.
 - Sigurimi i mbështetjes ligjore, shkencore, financiare dhe sekretariale për anëtarët e vet në zbatimin e kompetencave të tyre në fushën e arsimit, përfshirë arsimin e lartë, siç parashikohet me ligj.
 - Sigurimi i një roli këshillues për autoritetet qendrore dhe autoritetet e komunave të veta pjesëmarrëse në lidhje me zhvillimin dhe sigurimin e arsimit sipas kurrikulës serbe, siç rregullohet me ligjin e Kosovës.
 - Ofrimi i këshillave ligjore, lëndore dhe të bazuara në hulumtime për autoritetet qendrore dhe komunat pjesëmarrëse në lidhje me përcaktimin e numrit të mësimdhënësve, menaxhmentit të shkollave dhe stafit mbështetës dhe nivelit të pagave për sistemin arsimor në komunat pjesëmarrëse.
 - Ofron këshilla ligjore, lëndore dhe të bazuara në hulumtime për autoritetet qendrore në lidhje me menaxhimin e sektorit të arsimit në territorin e komunave pjesëmarrëse.
 - Financimi i iniciativave të lidhura me arsimin – duke përfshirë bursat, trajnimin e mësimdhënësve,
- grantet kërkimore, zgjidhjet e TI-së, shkëmbimet akademike, programet verore dhe të tjera për të mirën e avancimit të arsimit midis komunave pjesëmarrëse.
- Financimi i projekteve të ndërtimit dhe infrastrukturës në lidhje me ofrimin e arsimit midis komunave pjesëmarrëse, si dhe ofrimi i mbështetjes financiare për mirëmbajtjen e objekteve arsimore dhe atyre përkatëse (salla sportive, laboratorë TI, etj).
- Lehtësimi dhe/ose financimi i transportit dhe shpërndarjes së teksteve shkollore arsimore në lidhje me arsimin sipas kurrikulës serbe sipas ligjit të Kosovës. Asociacioni/Bashkësia do të ofrojë të njëjtin shërbim për arsimin me kurrikulë të Kosovës në gjuhën shqipe dhe gjuhë të tjera nëse është e nevojshme për ndonjë grup të banorëve të komunave pjesëmarrëse.
- Ndërlidhja me palët e tjera, duke përfshirë autoritetet arsimore të Republikës së Serbisë, për përmbushjen e këtij objekti.
- Ofrimi i këshillave për autoritetet qendrore për ndryshimet që lidhen me legjislacionin për arsimin.
2. Për kryerjen e funksioneve të përcaktuara më sipër, Asociacioni/Bashkësia do të marrë rregullisht dokumente të prodhuara nga autoritetet arsimore të komunave pjesëmarrëse dhe do të ketë të drejtë të kërkojë informacion shtesë nga komunat pjesëmarrëse me rendësi për kryerjen e këtij funksioni. Asociacioni/Bashkësia gjithashtu ka të drejtë të kërkojë informacion zyrtar nga autoritetet qendrore përkatëse për kryerjen e këtyre funksioneve.
3. Gjatë kryerjes së pasqyrës së plotë në fushën e arsimit, Asociacioni/Bashkësia do t'i përmbahet plotësisht Kushtetutës dhe Sistemit ligjor të Republikës së Kosovës. Rishikimi administrativ i akteve të komunave nga autoritetet qendrore në fushën e kompetencave të tyre, i kufizuar në sigurimin e pajtueshmërisë me Kushtetutën e Republikës së Kosovës dhe Ligjin, siç është theksuar në Nenin 124.7 të Kushtetutës, do të zbatohet *mutatis mutandis* në lidhje me vendimet e Asociacionit/Bashkësisë.
- e. Të bëhet një pasqyrë e plotë për të përmirësuar kujdesin shëndetësor parësor dhe dytësor dhe kujdesin social lokal. Asociacioni/Bashkësia e përmbush këtë objektiv nëpërmjet kryerjes së funksioneve të mëposhtme:
- Lehtësimi i bashkëpunimit midis anëtarëve të vet me qëllim të avancimit të kujdesit shëndetësor parësor dhe dytësor dhe mirëqenies sociale në nivel lokal.
 - Përfaqësimi i interesave të politikës shëndetësore të anëtarëve të vet dhe banorëve të tyre me autoritetet qendrore.

- Kryerja e hulumtimeve dhe ndjekja e trendeve të shëndetit dhe mirëqenies sociale në mesin e anëtarëve të vet, në Kosovë dhe jashtë saj, si dhe ofrimi i udhëzimeve për avancimin e dispozitave shëndetësore dhe të mirëqenies sociale, politikave dhe hulumtimeve.
 - Sigurimi i mbështetjes ligjore, shkencore, financiare dhe sekretariale për anëtarët e saj në zbatimin e kompetencave të tyre në fushën e shëndetësisë dhe mirëqenies sociale, siç parashikohet në ligj.
 - Ofron këshilla ligjore, lëndore dhe të bazuara në hulumtime për autoritetet qendrore në lidhje me menaxhimin e sektorit të shëndetësisë në territorin e komunave pjesëmarrëse.
 - Sigurimi i një roli këshillues për autoritetet qendrore dhe ato të komunave pjesëmarrëse në lidhje me çdo nevojë specifike shëndetësore dhe të mirëqenies sociale të banorëve të tyre.
 - Ofrimi i këshillave ligjore, lëndore dhe të bazuara në hulumtime për autoritetet qendrore dhe komunat pjesëmarrëse në lidhje me përcaktimin e numrit të profesionistëve shëndetësorë, menaxhmentit dhe stafit mbështetës dhe nivelit të pagave në komunat pjesëmarrëse.
 - Financimi dhe lehtësimi i ngritjes së kapaciteteve dhe aftësisë profesionale të personelit mjekësor dhe të mirëqenies sociale të komunave pjesëmarrëse, në dobi të përmirësimit të kujdesit shëndetësor dhe social midis komunave pjesëmarrëse.
 - Financimi i projekteve të ndërtimit dhe infrastrukturës në lidhje me ofrimin e kujdesit shëndetësor dhe mirëqenies sociale midis komunave pjesëmarrëse. Asociacioni/Bashkësia gjithashtu siguron mbështetje financiare për mirëmbajtjen e objekteve mjekësore.
 - Financimi i strehimit social në komunat pjesëmarrëse, respektimi i diversitetit etnik të popullsisë së vet dhe dispozitat e ligjit të Kosovës në lidhje me përzgjedhjen e përfutjesve.
 - Financimi i objekteve, pajisjeve dhe shpenzimeve materiale në lidhje me çdo nevojë specifike shëndetësore ose të mirëqenies sociale në komunat pjesëmarrëse, siç janë ato që lidhen me ofrimin e kujdesit shëndetësor mobil, personat me aftësi të kufizuara ose kujdesin shëndetësor për personat e moshuar.
 - Financimi dhe/ose ngritja e fondeve për mbështetjen e mirëqenies sociale të banorëve të komunave pjesëmarrëse, duke respektuar diversitetin e tyre etnik.
 - Promovimi, lehtësimi dhe financimi i fushatave të ndërgjegjësimit për shëndetin publik dhe masave për përmirësimin e standardeve të shëndetit publik, përveç atyre që sigurohen rregullisht nga kujdesi shëndetësor, sipas ligjeve përkatëse.
 - Në kohë të pandemive ose krizave të shëndetit publik, Asociacioni/Bashkësia mbështet zbatimin e masave të shëndetit publik të siguruar nga Qeveria për komunat pjesëmarrëse.
 - Në kohë të pandemive ose kur është e nevojshme, financon dhe/ose lehtëson sigurimin e ilaçeve, vaksinave dhe pajisjeve mjekësore për nevojat e banorëve të komunave pjesëmarrëse.
 - Ndërlidhja me palët e tjera, duke përfshirë autoritetet shëndetësore të Republikës së Serbisë, për përmbytjen e këtij objekti.
 - Financimi i blerjes së pajisjeve mjekësore të specializuara që mund të nevojiten nga komuna pjesëmarrëse dhe vendosja e pajisjeve të blera nën menaxhimin e institucioneve mjekësore të parashikuara me ligj.
 - Këshillimi i autoriteteve qendrore në drejtim të kujdesit shëndetësor parësor dhe dytësor dhe kujdesit social në komunat pjesëmarrëse, si dhe në drejtim të ndryshimeve në legjislacionin për kujdesin shëndetësor komunal parësor dhe dytësor dhe kujdesin social.
 - Përmes një komisioni të përbashkët të themeluar me autoritetet qendrore, duke lehtësuar pagesën e asistencës financiare të mirëqenies sociale nga Republika e Serbisë për përfutjesit që banojnë në komunat pjesëmarrëse.
4. Për kryerjen e funksioneve të përcaktuara më sipër, Asociacioni/Bashkësia do të marrë rregullisht dokumente të prodhuara nga autoritetet shëndetësore të komunave pjesëmarrëse dhe do të ketë të drejtë të kërkojë informacion shtesë nga komunat pjesëmarrëse me rëndësi për kryerjen e këtij funksioni. Asociacioni/Bashkësia gjithashtu ka të drejtë të kërkojë informacion zyrtar nga autoritetet qendrore përkatëse për kryerjen e këtyre funksioneve.
5. Gjatë kryerjes së pasqyrës së plotë në fushën e kujdesit shëndetësor parësor dhe dytësor, Asociacioni/Bashkësia do t'i përmbahet plotësisht Kushtetutës dhe Sistemit juridik të Republikës së Kosovës. Rishikimi administrativ i akteve të komunave nga autoritetet qendrore në fushën e kompetencave të tyre, i kufizuar në sigurimin e pajtueshmërisë me Kushtetutën e Republikës së Kosovës dhe ligjin, siç është theksuar në Nenin 124.7 të Kushtetutës, do të zbatohet *mutatis mutandis* në lidhje me vendimet e Asociacionit/Bashkësisë.
- f. Një pasqyrë e plotë për të koordinuar planifikimin urban dhe rural. Asociacioni/Bashkësia e përmbyt këtë objektiv nëpërmjet kryerjes së funksioneve të mëposhtme:
- Lehtësimi i bashkëpunimit midis anëtarëve të vet me qëllim të planifikimit urban dhe rural ndër-komunal.

- Përfaqësimi i interesave të komunave pjesëmarrëse te autoritetet qendrore në lidhje me planifikimin urban dhe rural ndër-komunal.
 - Kryerja e hulumtimeve dhe formave të tjera të mbështetjes teknike për komunat pjesëmarrëse në zbatimin e kompetencave të tyre ligjore në planifikimin urban dhe rural.
 - Sigurimi i mbështetjes ligjore, shkencore, financiare dhe sekretariale për anëtarët e saj në zbatimin e kompetencave të tyre në fushën e kompetencave të tyre ligjore në planifikimin urban dhe rural.
 - Financimi dhe/ose lehtësimi i programeve të ngritjes së kapaciteteve në fushën e planifikimit urban dhe rural.
 - Ofrimi i këshillave për autoritetet qendrore në lidhje me projektet e infrastrukturës ndër-komunale në lidhje me komunat pjesëmarrëse.
 - Sigurimi i udhëzimeve për komunat pjesëmarrëse në lidhje me kompetencat e tyre ligjore për zhvillimin urban dhe hartat e zonimit.
 - Ofrimi i udhëzimeve dhe mbështetjes për komunat pjesëmarrëse për mbrojtjen dhe promovimin e trashëgimisë kulturore.
 - Ofrimi i këshillave për autoritetet qendrore mbi ndryshimet në legjislacionin në lidhje me planifikimin urban dhe rural komunal.
 - Ofrimi i këshillave ligjore, lëndore dhe të bazuara në hulumtime për autoritetet qendrore dhe komunat pjesëmarrëse në lidhje me proceset e shpronësimit në territoret e komunave pjesëmarrëse.
6. Për kryerjen e funksioneve të përcaktuara më sipër, Asociacioni/Bashkësia do të marrë rregullisht dokumente të prodhuara nga autoritetet për planifikim urban dhe rural të komunave pjesëmarrëse dhe do të ketë të drejtë të kërkojë informacion shtesë nga komunat pjesëmarrëse me rëndësi për kryerjen e këtij funksioni. Asociacioni/Bashkësia gjithashtu ka të drejtë të kërkojë informacion zyrtar nga autoritetet qendrore përkatëse për kryerjen e këtyre funksioneve.
7. Gjatë kryerjes së pasqyrës së plotë në fushën e planifikimit urban dhe rural, Asociacioni/Bashkësia do t'i përmbahet plotësisht Kushtetutës dhe Sistemit juridik të Republikës së Kosovës. Rishikimi administrativ i akteve të komunave nga autoritetet qendrore në fushën e kompetencave të tyre, i kufizuar në sigurimin e pajtueshmërisë me Kushtetutën e Republikës së Kosovës dhe ligjin, siç është theksuar në Nenin 124.7 të Kushtetutës, do të zbatohet *mutatis mutandis* në lidhje me vendimet e Asociacionit/Bashkësisë.
- g. Miratimi i masave për përmirësimin e kushteve lokale të jetesës për të kthyerit në Kosovë. Asociacioni/Bashkësia e përmbush këtë objektiv nëpërmjet kryerjes së funksioneve të mëposhtme:
- Lehtësimi i bashkëpunimit midis komunave pjesëmarrëse për të mirën e komunitetit të të kthyerve.
 - Financimi i zgjidhjeve të strehimit për të kthyerit në Kosovë në komunat pjesëmarrëse.
 - Ndërlidhja me komunitetin e të zhvendosurve dhe identifikimi i nevojave të veçanta për t'u adresuar në kontekstin e kthimit dhe zgjidhjeve dhe këshillave të tjera të qëndrueshme për komunat pjesëmarrëse në drejtim të përmbushjes së këtyre nevojave brenda kompetencave të tyre ligjore.
 - Ndërlidhja dhe bashkëpunimi me Ministrinë për Komunitete dhe Kthim dhe institucionet tjera qendrore në lidhje me zbatimin e strategjive përkatëse dhe dokumenteve rregullatore për kthimin, sipas rëndësisë për zbatimin nga komunat pjesëmarrëse.
 - Ofrimi i këshillave dhe udhëzimeve për komunat pjesëmarrëse në aspektin e politikave dhe masave për integrimin socio-ekonomik të të kthyerve.
 - Financimi i programeve të integritit socio-ekonomik për të kthyerit në komunat pjesëmarrëse. Asociacioni/Bashkësia gjithashtu ofron forma të tjera të ndihmës financiare dhe materiale për të kthyerit, duke përfshirë edhe jashtë komunave pjesëmarrëse.
 - Ofrimi i këshillave për komunat jo-pjesëmarrëse relevante për politikën dhe masat e tyre lidhur me kthimin.
 - Ofrimi i këshillave për autoritetet qendrore në lidhje me legjislacionin, politikën, strategjitë dhe masat në mbështetje të kthimeve.
 - Lehtësimi i kthimit dhe ofrimi i formave të tjera të zgjidhjeve të qëndrueshme në lidhje me kthimin e personave të zhvendosur në komunat pjesëmarrëse nga zonat e tjera të Kosovës.
8. Për kryerjen e funksioneve të përcaktuara më sipër, Asociacioni/Bashkësia do të marrë rregullisht dokumente të prodhuara nga autoritetet përkatëse për kthim nga komunat pjesëmarrëse dhe do të ketë të drejtë të kërkojë informacion shtesë nga komunat pjesëmarrëse me rëndësi për kryerjen e këtij funksioni. Asociacioni/Bashkësia gjithashtu ka të drejtë të kërkojë informacion zyrtar nga autoritetet qendrore përkatëse për kryerjen e këtyre funksioneve.
9. Në përmbushje të këtij objekti, Asociacioni/Bashkësia do t'i përmbahet plotësisht Kushtetutës dhe Sistemit juridik të Republikës së Kosovës. Rishikimi administrativ i akteve të komunave nga autoritetet qendrore në fushën e kompetencave të tyre, i kufizuar në sigurimin e pajtueshmërisë me Kushtetutën e Republikës së Kosovës dhe ligjin, siç është theksuar në nenin 124.7 të Kushtetutës, do të zbatohet *mutatis mutandis* në lidhje me vendimet e Asociacionit/Bashkësisë.

- h. Kryerja, kordinimi dhe lehtësimi i aktiviteteve kërkimore dhe zhvillimore. Në përmbushjen e këtij objekti dhe përveç aktiviteteve kërkimore dhe zhvillimore të përshkruara më sipër, Asociacioni/Bashkësia do të kryejë çdo aktivitet tjetër kërkimor dhe zhvillimor që konsiderohet i nevojshëm nga komunat pjesëmarrëse, me rëndësi për nevojat e tyre individuale ose ato që lidhen me bashkëpunimin ndërkomunal.
- i. Të promovojë, shpërndajë dhe mbrojë çështjet me interes të përbashkët të anëtarëve të vet dhe t'i përfaqësojë ato, duke përfshirë edhe pranë autoriteteve qendrore. Në përmbushjen e këtij objekti dhe krahas veprimtarive të përshkruara në objektivat e mësipërme, Asociacioni/Bashkësia do të promovojë dhe mbrojë çështjet me interes të përbashkët të anëtarëve të vet dhe do t'i përfaqësojë ata pranë autoriteteve qendrore siç kërkohet nga anëtarët. Në përmbushjen e këtij funksioni, Asociacioni/Bashkësia nuk do të dëmtojë apo anashkalojë kompetencat komunale të parashikuara me Kushtetutë dhe ligj dhe kanalet e komunikimit, raportimit dhe bashkëpunimit ndërmjet komunave dhe autoriteteve qendrore ose ndërmjet banorëve dhe autoriteteve qendrore.
- j. Ofron shërbime për anëtarët e vet në përputhje me ligjin e Kosovës. Në përmbushje të këtij objekti dhe krahas shërbimeve të përshkruara më lartë, Asociacioni/Bashkësia do të ofrojë shërbime të tjera që mund të kërkohen nga anëtarët e vet ose asociacionet e komuniteteve lokale të komunave pjesëmarrëse, në përputhje me ligjet e Sistemit juridik të Kosovës dhe pa i dëmtuar ose anashkaluar kompetencat komunale dhe komunikimin e siguruar me Kushtetutë dhe ligj, raportimin dhe kanalet e bashkëpunimit ndërmjet komunave dhe autoriteteve qendrore ose ndërmjet banorëve dhe autoriteteve qendrore.
- k. Vlerëson ofrimin e shërbimeve publike për anëtarët e vet dhe banorët e tyre për të mbështetur Asociacionin/Bashkësinë në formimin e qëndrimeve me interes të përbashkët për pjesëmarrjen në punën e autoriteteve qendrore. Për kryerjen e këtij funksioni, Asociacioni/Bashkësia ka të drejtë të kërkojë informacion zyrtar nga komunat dhe autoritetet qendrore relevante për vlerësimin e ofrimit të shërbimeve publike. Këto vlerësime do të përdoren për udhëzim për autoritetet komunale dhe institucionet qendrore në lidhje me përmirësimet në ofrimin e shërbimeve publike, si dhe për formulimin e qëndrimeve të interesave të përbashkëta të anëtarëve të vet ose banorëve të tyre për pjesëmarrje në punën e autoriteteve qendrore, në lidhje me çështjet që lidhen me shërbimet publike.
1. Kryerja e monitorimit siç kërkohet për zbatimin e objektivave të tij. Në përmbushje të objektit të tij
- h. të monitorimit, Asociacioni/Bashkësia ka të drejtë të kërkojë informacion zyrtar nga anëtarët e vet në të gjitha fushat e mbuluara nga objektivat e tij të listuara më sipër.
- m. Vendosja e marrëdhënieve dhe lidhja e marrëveshjeve të bashkëpunimit me asociacionet e tjera të komunave, vendore, rajonale dhe ndërkombëtare, me rëndësi për përmbushjen e objektivave të veta dhe në përputhje me Kushtetutën dhe ligjet përkatëse të Kosovës.
- n. Siguron tema dhe këshilla ligjore për komunat e veta pjesëmarrëse dhe autoritetet qendrore në lidhje me çështjet e pazgjidhura në kryerjen e ndërhyrjeve legjislative, buxhetore, administrative ose të politikave që kanë të bëjnë me zbatimin e marrëveshjeve të normalizimit të marrëdhënieve. Me kërkesë të qartë të Qeverisë së Kosovës ose të ndonjë autoriteti tjetër qendror të mandatuar, Asociacioni/Bashkësia, në pajtim me qeverisjen e vet të brendshme demokratike, mund të formojë komisione të posaçme, vetë ose së bashku me autoritetet qendrore, për lehtësimin e zgjidhjeve administrative të kërkuara për këtë zbatim, siç është verifikimi i diplomave dhe certifikatave. Ky nen mund të zbatohet edhe për çështje të hapura ndërmjet Republikës së Kosovës dhe Republikës së Serbisë, siç është pranimi i ndërsjellë i certifikatave fitosanitare dhe çështje të ngjashme me rëndësi për lëvizjen e lirë të njerëzve dhe për tregtinë.

Neni 4

1. Në përmbushjen e objektivave të veta, Asociacioni/Bashkësia nuk do të dëmtojë apo anashkalojë autoritetin dhe kompetencat e parashikuara me Kushtetutë dhe ligj të komunave pjesëmarrëse dhe as në asnjë mënyrë nuk do të zëvendësojë apo minojë marrëdhëniet e parashikuara me Kushtetutë dhe ligj midis autoriteteve qendrore dhe lokale në Republikën e Kosovës.

Neni 5

1. Asociacioni/Bashkësia do të ushtrojë kompetenca të tjera shtesë siç mund të delegohen nga autoritetet qendrore në përputhje me Kushtetutën dhe ligjet e Kosovës.

III. Struktura organizative

Neni 6

1. Asociacioni/Bashkësia do të ketë këto organe:
- Kuvendi i Asociacionit/Bashkësisë;
 - Kryetari i Asociacionit/Bashkësisë;

- Zëvendëskryetari i Asociacionit/Bashkësisë;
 - Këshilli i Asociacionit/Bashkësisë;
 - Bordi i Asociacionit/Bashkësisë;
 - Zyra për Ankesa dhe Parashtrësia e Asociacionit/Bashkësisë.
2. Organet e Asociacionit/Bashkësisë do të promovojnë bashkëjetesën dhe paqen midis qytetarëve të komunave të tyre anëtare dhe do të inkurajojnë ndërtimin e kushteve të përshtatshme për t'iu mundësuar të gjitha komuniteteve të shprehin, ruajnë dhe zhvillojnë identitetin e tyre kombëtar, etnik, kulturor, fetar dhe gjuhësor.

Neni 7

1. Kuvendi i Asociacionit/Bashkësisë është organi më i lartë i tij, i përbërë nga përfaqësues të emëruar nga secili kuvend i komunave pjesëmarrëse në mesin e anëtarëve të tyre të zgjedhur, dhe do të pasqyrojë përbërjen e kuvendeve të komunave.
2. Numri i përfaqësuesve të Kuvendit përcaktohet nga numri i përfaqësuesve në kuvendet e komunave pjesëmarrëse në raport 10 me 1. Secila komunë pjesëmarrëse e delegon nga një përfaqësues në Kuvendin e Asociacionit/Bashkësisë për secilën nga dhjetë vendet e asamblesë komunale.
3. Delegatët për Kuvendin e Asociacionit/Bashkësisë zgjidhen nga kuvendi komunal përkatës me propozim të kryetarit të komunës.
4. Gjatë propozimit dhe përzgjedhjes, kryetari i komunës dhe kuvendet komunale do të respektojnë parimin e sigurimit të diversitetit etnik të komunës së tyre. Në këtë mënyrë, proporcionet etnike të përfaqësuara në kuvendin komunal do të reflektohen në përbërjen e delegatëve të tij në Kuvendin e Asociacionit/Bashkësisë. Në këtë proces, kryetarët e komunave dhe kuvendet komunale do të respektojnë normat e të drejtave të komuniteteve të përfshira në Kushtetutën dhe Sistemin juridik të Republikës së Kosovës.
5. Mandati i Kuvendit do të jetë i lidhur me mandatet e kuvendeve komunale të komunave pjesëmarrëse. Në çdo zgjedhje lokale, brenda një muaji pas themelimit të kuvendeve komunale, kuvendet komunale të themeluara në këtë mënyrë do t'iu nënshtrohen procedurës së zgjedhjes së përfaqësuesve të tyre për Kuvendin e Asociacionit/Bashkësisë, sipas procedurave të përshkruara më sipër dhe në përputhje me ligjin.
6. Mandati i delegatëve të Kuvendit përfundon me mbarimin e mandatit të tyre në kuvendin komunal përkatës. Të gjitha format e parapara me ligj për përfundimin e mandatit si këshilltar i kuvendit komunal

do të zbatohen deri në fund të mandatit në Kuvendin e Asociacionit/Bashkësisë. Në rast të përsëritjes së zgjedhjeve ose zgjedhjeve të përsëritura në një komunë të caktuar pjesëmarrëse, mandati i përfaqësuesve të asaj komune në Asociacion/Bashkësi përfundon dhe zëvendësohet nga delegatët e kuvendit komunal të themeluar përmes zgjedhjeve të përsëritura ose të përsëritura sipas procedurave të përshkruara më sipër dhe në përputhje me ligjin.

7. Kuvendi komunal i secilës komunë pjesëmarrëse ka të drejtë ta revokojë mandatin e një ose më shumë delegatëve të vet në Kuvendin e Asociacionit/Bashkësisë. Revokimi i mandatit duhet të arsyetohet në kuptim të respektimit të këtij Statuti dhe të Sistemit juridik të Kosovës. Në zëvendësimin e delegatëve të vet në Kuvend, kuvendet komunale do të respektojnë parimin e diversitetit etnik të përshkruar më sipër. Iniciativën për zëvendësimin e delegatit në Kuvend mund ta marrin kryetari i komunës, zëvendëskryetari i komunës për komunitete, zëvendëskryetari i kuvendit të komunës për komunitete ose ndonjë këshilltar i kuvendit të komunës. Vendimet për revokimin e mandatit dhe zëvendësimin e tij merren nga kuvendi komunal i komunës përkatëse.
8. Delegatët në Kuvendin e Asociacionit/Bashkësisë do të kenë të drejtë në kompensim financiar për punën e tyre në Kuvend. Kompensimi financiar do të përcaktohet nga Rregullorja e Punës e Kuvendit dhe do të jetë në përputhje me standardet financiare të shërbimit publik të rregulluara me ligjin e Kosovës.

Neni 8

1. Mbledhjet e Kuvendit të Asociacionit/Bashkësisë thirren dhe udhëhiqen nga Kryetari i Asociacionit/Bashkësisë. Në mungesë të tij/saj, mbledhjet do të thirren dhe kryesohen nga Nënkryetari i Asociacionit/Bashkësisë. Në rast se të dy mungojnë ose pengohen, delegati më i vjetër në dispozicion mund të thërrasë dhe të kryesojë mbledhjen përkatëse të Kuvendit.
2. Mbledhjet e Kuvendit thirren me iniciativën e Kryetarit të Asociacionit/Bashkësisë, Kryesisë së Asociacionit/Bashkësisë, ose nga 1/3 e delegatëve të Kuvendit të Asociacionit/Bashkësisë.
3. Pas inaugurimit dhe brenda tre muajve, Kuvendi do të hartojë Rregulloren e punës për qeverisjen e sistemit të vet të votimit dhe çështjeve të tjera procedurale. Rregullorja e punës do të jetë në përputhje me Statutin dhe Sistemin juridik të Kosovës. Rregullorja e punës, sa më ngusht që të jetë e mundur, do të pasqyrojë rregullat e procedurës së kuvendeve komunale në Kosovë. Rregullorja e punës kërkon miratimin e 2/3 të delegatëve të Kuvendit.

4. Kuvendi mbledhet të paktën dy herë në vit dhe mund të mbajë takime të tjera të rregullta dhe takime ad hoc. Çaktimi dhe procedurat e tjera të mbledhjeve të Kuvendit do të rregullohen me Rregulloren e Punës.

Neni 9

1. Kuvendi miraton Statutin e Asociacionit/Bashkësisë, në përputhje me dispozitat e përshkruara më sipër.
2. Kuvendi shqyrton dhe miraton ndryshime në Statutin e Asociacionit/Bashkësisë, në pajtim me dispozitat e përshkruara më sipër.
3. Kuvendi miraton Rregulloren e punës, në përputhje me dispozitat e përshkruara më sipër.
4. Kuvendi vendos për pranimin dhe shkarkimin e delegatëve të tij, në përputhje me dispozitat e përshkruara më sipër.
5. Kuvendi zgjedh dhe shkarkon Kryetarin, Nënkryetarin dhe Bordin e Asociacionit/Bashkësisë.
6. Kuvendi shqyrton dhe miraton buxhetin e Asociacionit/Bashkësisë.
7. Me rekomandim të Kryetarit ose të Bordit të Asociacionit/Bashkësisë, Kuvendi shqyrton dhe miraton dokumentet udhëzuese strategjike për politika që janë me rëndësi për punën e Asociacionit/Bashkësisë ose për zbatimin e objektivave të Asociacionit/Bashkësisë, kur ato kanë të bëjnë me të gjithë anëtarët e Asociacionit/Bashkësisë.
8. Kuvendi shqyrton, rishikon dhe përcakton prioritetet e politikave për zbatimin e objektivave të Asociacionit/Bashkësisë.
9. Shqyrton dhe miraton marrëveshjet e bashkëpunimit me autoritetet qendrore ose palët e treta, vendase ose të huaja, që kanë të bëjnë me objektivat ose me Asociacionin/Bashkësinë në tërësi.
10. Shqyrton dhe miraton projekte ndërtimore, infrastrukture dhe projekte të tjera investuese me vlerë më të madhe se 50,000 euro, me propozim të Kryetarit dhe Bordit të Asociacionit/Bashkësisë.
11. Shqyrton dhe miraton rregullore dhe vendime të tjera administrative në lidhje me objektivat e Asociacionit/Bashkësisë në përputhje me Statutin dhe Sistemin juridik të Kosovës.
12. Të gjitha vendimet e Kuvendit në përputhje me pikat e përshkruara më sipër janë të zbatueshme për anëtarët e saj. Kur është e nevojshme dhe e përcak-

tuar me Kushtetutë dhe me ligje të Kosovës, komunat pjesëmarrëse do të zbatojnë vendimet e Kuvendit përmes procedurave ligjore, administrative, buxhetore dhe procedurave të tjera që kanë të bëjnë me fushëveprimin e kompetencave të komunave në Kosovë. Çdo anëtar i Asociacionit/Bashkësisë ka të drejtë të shprehë formalisht një vendim ndryshe ose të mos e miratojë një vendim të Kuvendit përmes procedurave të veta të parashikuara me kushtetutë dhe ligj.

13. Si organ më i lartë i Asociacionit/Bashkësisë, Kuvendi mund të vendosë të ndryshojë kompetencat e cilitdo organ tjetër të Asociacionit/Bashkësisë, nëse është e nevojshme përmes ndryshimeve të Statutit.

Neni 10

Kryetari dhe Nënkryetari i Asociacionit/Bashkësisë

1. Asociacioni/Bashkësia do të ketë një Kryetar të zgjedhur nga Kuvendi nga radhët e anëtarëve të kuvendeve të komunave pjesëmarrëse dhe kryetarëve të tyre. Procedura për zgjedhjen e Kryetarit do të rregullohet me Rregulloren e punës së Kuvendit.
2. Asociacioni/Bashkësia do të ketë një Nënkryetar i cili/e cila do të ndihmojë Kryetarin në kryerjen e detyrave të tij/saj. Nënkryetari zgjedhet nga Kuvendi nga radhët e anëtarëve të kuvendeve të komunave pjesëmarrëse dhe kryetarëve të tyre. Procedura për zgjedhjen e Nënkryetarit do të rregullohet me Rregulloren e Punës së Kuvendit.
3. Mandatet e Kryetarit dhe Nënkryetarit janë të lidhura me mandatet e tyre përkatëse brenda komunave të tyre pjesëmarrëse. Pas çdo cikli zgjedhor lokal, pasi të jetë konstituuar vetë, Kuvendi do të zgjedhë një Kryetar dhe një Nënkryetar të ri. Nuk ka kufizime për shërbimin e përsëritur në këto dy funksione. Nëse mandatet komunale të Kryetarit dhe Nënkryetarit pushohen përmes ndonjë mënyre të përcaktuar me ligj, Kuvendi do t'i shkarkojë ata dhe do të zgjedhë një Kryetar dhe Nënkryetar të ri.
4. Kryetari do ta përfaqësojë Asociacionin/Bashkësinë para autoriteteve qendrore dhe palëve të treta, vendase ose të huaja.
5. Kryetari kryeson mbledhjet e Kuvendit dhe është në mesin e palëve të autorizuara për të thirrur mbledhjet e Kuvendit.
6. Kryetari mbikëqyr punën e Bordit të Asociacionit/Bashkësisë dhe administratës dhe menaxhon punën e Asociacionit/Bashkësisë, zbatimin e objektivave të Asociacionit/Bashkësisë dhe vendimeve të Kuvendit.

7. I ndihmuar nga Bordi dhe administrata e Asociacionit/Bashkësisë, Kryetari menaxhon buxhetin dhe shpenzimet e Asociacionit/Bashkësisë, në përputhje me dispozitat e Statutit dhe normave ligjore të Kosovës.
8. Asistuar nga Bordi, Kryetari është subjekt i autorizuar i Asociacionit/Bashkësisë për menaxhimin e llogarive bankare të Asociacionit/Bashkësisë, dokumenteve të lidhura me pronën, lidhjen e marrëveshjeve të bashkëpunimit, përfaqësimin në gjykatë dhe çështje të tjera administrative, si dhe forma të tjera të korrespondencës formale të nevojshme për funksionimin e Asociacionit/Bashkësisë. Gjatë kryerjes e këtij funksioni, Kryetari do të ndjekë procedurat e përshkruara në Statut dhe në Sistemin juridik të Kosovës.
9. Kryetari iniciacion shqyrtimin dhe miratimin e udhëzimeve strategjike të politikave dhe dokumenteve të tjera të përshkruara më sipër sipas kompetencave të Kuvendit të Asociacionit/Bashkësisë.
10. Nën kryetari ndihmon Kryetarin në të gjitha funksionet e përshkruara më sipër, përfaqëson Asociacionin/Bashkësinë në konsultim me Kryetarin dhe e zëvendëson Kryetarin në kryerjen e detyrave të tij/saj kur është e nevojshme. Kryetari mund të delegojë përkohësisht ndonjë nga funksionet e mësipërme tek Nën kryetari.
5. Frekuenca dhe caktimi i takimeve, vendimmarrja dhe çështjet tjera që rregullojnë punimet e Këshillit do të përcaktohen nga Kuvendi i Asociacionit/Bashkësisë përmes një rregulloreje të veçantë në pajtim me këtë Statut dhe Sistemin juridik të Kosovës.
6. Anëtarësimi në Këshill për jo-kryetarët e komunave do të reflektojë diversitetin etnik të komunave pjesëmarrëse dhe do të respektojë normat kushtetuese dhe të parapara me ligj për përfaqësimin e komuniteteve në Kosovë.
7. Këshilli i Asociacionit/Bashkësisë është organ këshillues i cili ofron udhëzime për punën e Asociacionit/Bashkësisë.
8. Këshilli u jep këshilla organeve të tjera të Asociacionit/Bashkësisë dhe anëtarët e tij mund të angazhohen drejtpërdrejt në hulumtimin, analizën, formulimin e udhëzimeve strategjike dhe kolegjeve profesionale që lidhen me zbatimin e objektivave të Asociacionit/Bashkësisë.
9. Këshilli i ofron rekomandime Kryetarit, Nën kryetarit, Bordit dhe Kuvendit të Asociacionit/Bashkësisë për të gjitha aspektet e punës së tyre.
10. Anëtarët e Këshillit kanë të drejtë t'i monitorojnë mbledhjet e Kuvendit të Asociacionit/Bashkësisë dhe t'i paraqesin propozimet me shkrim për shqyrtim dhe miratim nga Kuvendi.

Neni 11

Këshilli i Asociacionit/Bashkësisë

1. Asociacioni/Bashkësia do të ketë një Këshill të përbërë nga një maksimum prej 30 anëtarëve nga mesi i banorëve të komunave pjesëmarrëse, duke përfshirë të gjithë kryetarët e komunave pjesëmarrëse.
2. Përbërja e Këshillit do të pasqyrojë diversitetin etnik të komunave pjesëmarrëse dhe do të respektojë dispozitat kushtetuese dhe ligjore për përfaqësimin e komuniteteve në Kosovë.
3. Rregullat e specifikuar më lart për mandatin e këshilltarëve komunalë dhe kryetarëve të komunave brenda organeve të Asociacionit/Bashkësisë do të zbatohen sipas mandatit të Këshillit për kryetarët e komunave.
4. Zgjedhja dhe kriteret për anëtarësim në Këshill për anëtarët e tij, të cilët nuk janë kryetarë të komunave ose këshilltarë të kuvendeve komunale, do të përcaktohen nga Kuvendi i Asociacionit/Bashkësisë përmes një rregulloreje të veçantë, në pajtim me këtë Statut dhe me Sistemin juridik të Kosovës.

11. Këshilli jep mendim këshillimor për të gjitha format e vendimeve të Kuvendit të Asociacionit/Bashkësisë.

Neni 12

Bordi i Asociacionit/Bashkësisë

1. Asociacioni/Bashkësia do të ketë një Bord të përbërë prej 7 anëtarëve të votuar nga Kuvendi nga radhët e kryetarëve të komunave dhe banorëve të komunave pjesëmarrëse.
2. Përbërja e Bordit do të pasqyrojë diversitetin etnik të komunave pjesëmarrëse dhe do të respektojë dispozitat kushtetuese dhe ligjore për përfaqësimin e komuniteteve në Kosovë.
3. Bordi do të zgjedhet nga Kuvendi i Asociacionit/Bashkësisë me propozim të Kryetarit. Zgjedhja e Bordit kërkon shumicën e thjeshtë të delegatëve të Kuvendit.

4. Në formulimin e propozimit të tij/saj për Bordin, Kryetari do të konsultojë udhëheqësinë e të gjitha komunave pjesëmarrëse, Zyrën e Kryeministrit të Kosovës, Këshillin e Asociacionit/Komunitetit, shoqërinë civile dhe liderët e komuniteteve jo-shumicë nga komunat pjesëmarrëse. Në masën më të madhe të mundshme, pikëpamjet e bashkëbiseduesve të konsultuar do të pasqyrohen në propozimin e Kryetarit për anëtarët e Bordit të Asociacionit/Bashkësisë.
5. Në lidhje me kryetarët e komunave që mund të zgjedhen për anëtarë të Bordit, mandatet e tyre në Bord lidhen me mandatet e tyre si kryetarë të komunave, në përputhje me dispozitat përkatëse të përshkruara më sipër në Statut.
6. Kuvendi mund të zgjedhë çdo banor tjetër të komunave pjesëmarrëse për anëtar të Bordit. Në këtë përzgjedhje dhe krahas respektimit të normave të përfaqësimit të komuniteteve jo-shumicë, Kuvendi udhëhiqet nga vlerat e profesionalizmit, kompetencës personale dhe tematike, historikut të shërbimit dhe përfaqësimit institucional dhe të komunitetit.
7. Bordi do të zgjedhë Kryetarin, i cili/cila do të kordinojë aktivitetet e tij/saj dhe do t'i raportojë Kuvendit dhe Kryetarit të Asociacionit/Bashkësisë.
8. Nën mbikëqyrjen e Kryetarit, Bordi menaxhon zbatimin e objektivave të Kuvendit, vendimeve përkatëse të Kuvendit dhe administratës së Asociacionit/Bashkësisë.
9. Në punën e tyre, anëtarët e Bordit do të mbështeten nga kolegjet profesionale të përbëra nga ekspertë të fushave që mbulojnë objektivat e Asociacionit/Bashkësisë.
10. Bordi do të krijojë kolegje profesionale në fushat e mëposhtme:
 - Zhvillimi i ekonomisë lokale;
 - Arsimi;
 - Kujdesi shëndetësor parësor dhe dytësor;
 - Mirëqenia sociale;
 - Planifikimi urban dhe rural;
 - Kushtet dhe zgjidhjet e qëndrueshme për të kthyerit;
 - Shërbimet publike;
 - Çështjet ligjore, administrative dhe procedurale;
 - Të drejtat e komuniteteve jo-shumicë.
11. Bordi mund të vendosë të krijojë kolegje të tjera profesionale në përputhje me objektivat e Asociacionit/Bashkësisë.
12. Puna e kolegjeve është e kufizuar në hulumtime, këshilla profesionale dhe teknike në lidhje me zbatimin e objektivave të Asociacionit/Bashkësisë, që kanë të bëjnë me kompetencat e Bordit.
13. Nën mbikëqyrjen e përgjithshme të Kryetarit, puna e kolegjeve mbikëqyret nga Bordi, nën kordinimin e Kryetarit të tij.
14. Në përzgjedhjen e kolegjeve profesionale, Bordi do të respektojë dispozitat e diversitetit etnik të përshkruara në Kushtetutën dhe ligjet e Kosovës.

Neni 13

Administrata e Asociacionit/ Bashkësisë

1. Asociacioni/Bashkësia do të ketë një administratë, të kryesuar nga Shefi i Administratës i emëruar nga Bordi dhe që raporton tek Bordi.
2. Administrata mbështet punën e Asociacionit/Bashkësisë, në veçanti të Bordit dhe Kryetarit.
3. Stafi i administratës përbëhet nga qytetarë të paanshëm, profesionalë dhe llogaridhënës të Kosovës – pa marrë parasysh vendbanimin e tyre komunal. Stafi i administratës pasqyron standardet e multietnicitetit dhe barazisë gjinore të rrënjësura në Sistemin juridik të Kosovës. Personeli i administratës punësohet nga Bordi në bazë të meritës dhe pas kalimit të procedurave të përzgjedhjes të hartuara dhe të miratuara nga Bordi, në përputhje me këtë Statut dhe Sistemin juridik të Kosovës.
4. Personeli i administratës do të përfitojë nga statusi formal i punësimit në Asociacion/Bashkësi dhe do të gëzojë të drejtat dhe mbrojtjen që u ofrohet të punësuarve me Ligjin e Punës.
5. Stafi i administratës do t'i nënshtrohet detyrave të përcaktuara për punonjësit sipas Ligjit të Punës.
6. Asociacioni/Bashkësia do të respektojë të gjitha dispozitat relevante të Ligjit të Punës.
7. Shefi dhe stafi i administratës nuk duhet të vijnë nga radhët e kryetarëve të zgjedhur të komunave ose anëtarëve të kuvendeve komunale të komunave pjesëmarrëse dhe as nuk do të mbajnë ndonjë funksion tjetër në Asociacion/Bashkësi.
8. Anëtarët e Asociacionit/Bashkësisë mund të angazhohen punonjës të komunave anëtare sipas kontratave të përkohshme të posaçme për të kryer një ekspertizë të veçantë në mbështetje të Bordit dhe Asociacionit/

Bashkësisë për zbatimin e objektivave. Në këtë drejtim, anëtarët e Asociacionit/Bashkësisë do të veprojnë në përputhje me Ligjin e Punës të Kosovës dhe nuk do të dëmtojnë kapacitetin e komunave pjesëmarrëse për të ofruar shërbime në përputhje me Sistemin juridik të Kosovës.

Neni 14

Zyra e Asociacionit/Bashkësisë për Ankesa dhe Parashtrësia

1. Asociacioni/Bashkësia do të ketë një zyrë për ankesa dhe parashtrësia të mandatuar për të marrë dhe shqyrtuar ankesat dhe parashtrësit e paraqitura nga autoritetet komunale (kryetari i komunës dhe kuvendi komunal) të komunave pjesëmarrëse ose grupeve qytetare, subjekteve tregtare ose sindikatave profesionale nga komunat pjesëmarrëse.
2. Ankesat dhe parashtrësit që mund të paraqiten në këtë Zyrë janë ato që kanë të bëjnë me shkeljet e pretenduara nga Asociacioni/Bashkësia kundër të drejtave dhe interesave të komunave të saj pjesëmarrëse, banorëve të tyre, subjekteve tregtare ose shoqatave profesionale.
3. Zyra gjithashtu do të ketë mandat për të marrë dhe shqyrtuar mocionet dhe peticionet nga akterët shoqërorë të komunave pjesëmarrëse në lidhje me përbushjen e objektivave dhe funksionimin e organeve të Asociacionit/Bashkësisë.
4. Vendimet e kësaj zyreje në lidhje me ankesat, parashtrësit dhe peticionet e paraqitura asaj janë të zbatueshme për organet përkatëse të Asociacionit/Bashkësisë. Vendimet e Zyrës mund të ankimohen në autoritetin përkatës gjyqësor të Republikës së Kosovës.

IV. Raportet me autoritetet qendrore

Neni 15

1. Asociacioni/Bashkësia do të angazhohet me autoritetet qendrore të Kosovës në bazë të bashkëpunimit të ndërsjellë dhe shkëmbimit të informacionit, në frymën e promovimit të demokracisë dhe multietnicitetit, dhe në përputhje me Sistemin juridik të Kosovës.
2. Asociacioni/Bashkësia do të promovojë interesat e komuniteteve dhe banorëve të komunave pjesëmarrëse, në mirëbesim dhe në frymën e multietnicitetit gjithëpërfshirës.

3. Asociacioni/Bashkësia mund të ofrojë udhëzime, këshilla teknike dhe ligjore për komunat pjesëmarrëse në lidhje me të drejtat e tyre të siguruar me Kushtetutë dhe ligj për propozim të legjislacionit.
4. Në raporte me autoritetet qendrore, Asociacioni/Bashkësia mund të ofrojë këshilla dhe ekspertizë teknike në hartimin e legjislacionit sipas normave ligjore të përcaktuara të Kosovës. Asociacioni/Bashkësia mund të marrë pjesë në dëgjime publike lidhur me legjislacionin e ri ose ndryshimet në legjislacionin ekzistues. Asociacioni/Bashkësia mund të ftohet nga Qeveria ose Kuvendi i Kosovës për të ofruar këshilla në hartimin e legjislacionit që ka të bëjë me qeverisjen lokale, të drejtat e komunitetit ose ndonjë fushë tjetër që mbulohet nga objektivat e Asociacionit/Bashkësisë.
5. Asociacioni/Bashkësia do të ketë të drejtë të iniciojë ose të marrë pjesë në procedurat para gjykatave kompetente në pajtim me Kushtetutën dhe ligjet përkatëse të Kosovës.
6. Asociacioni/Bashkësia mund të fillojë procedurën para Gjykatës Kushtetuese vetëm kur Asociacioni/Bashkësia si person juridik mund të pretendojë se është viktimë e shkeljes së të drejtave dhe lirive themelore të garantuara me Kushtetutë në kuptim të Nenit 113.7 të Kushtetutës.
7. Asociacioni/Bashkësia do të ketë të drejtë të emërojë përfaqësues në organet kompetente të autoriteteve qendrore, përfshirë Këshillin Konsultativ për Komunitete.
8. Asociacioni/Bashkësia do të ketë të drejtën e qasjes dhe informimit nga autoritetet qendrore në pajtim me ligjin e Kosovës.

9. Duke vepruar në emër të Asociacionit/Bashkësisë, katër kryetarët e komunave veriore të Kosovës – për aq kohë sa ata janë të gjithë anëtarë të Asociacionit/Bashkësisë – do t'i ofrojnë Ministrisë së Punëve të Brendshme të Kosovës një listë të kandidatëve për nominim për pozitën e Komandantit rajonal të Policisë së Kosovës, siç specifikohet në nenin 9 të Marrëveshjes së Parë të Ratifikuar.

V. Kapaciteti juridik

Neni 16

1. Përmes një akti ligjor, Qeveria e Kosovës do t'i japë Asociacionit/Bashkësisë statusin e personit juridik dhe kapacitetin juridik të nevojshëm për të përbushur objektivat e veta. Kjo përfshin të drejtën për të zotëruar pasuri të luajshme dhe të paluajshme,

për të bashkëpronësuar kompani që ofrojnë shërbime lokale brenda fushës së objektivave të Asociacionit/Bashkësisë dhe për të lidhur kontrata, përfshirë kontratat e punës.

2. Anëtarët e Asociacionit/Bashkësisë ruajnë pavarësinë e tyre ligjore, pronësore dhe financiare pas marrjes së statusit të anëtarësimit në Asociacion/Bashkësi.

VI. Buxheti dhe mbështetja

Neni 17

1. Asociacioni/Bashkësia do të ketë buxhetin e vet, i cili do të administrohet në përputhje me parimet e transparencës dhe llogaridhënies, si dhe dispozitat e Ligjit për Prokurimin Publik dhe të Sistemit juridik të Republikës së Kosovës.
2. Shpenzimet e Asociacionit/Bashkësisë do të nënshtrohen auditimeve nga autoritetet kompetente, përfshirë këtu edhe Auditorin e Përgjithshëm të Kosovës.
3. Asociacioni/Bashkësia do të financohet nga:
 - Kontributet e anëtarëve të saj;
 - Të ardhurat dhe të ardhurat nga shërbimet e ofruara nga Asociacioni/Bashkësia, kompanitë e saj ose ato që dalin nga pasuritë e saj të luajshmë ose të paluajshmë;
 - Transfertat nga autoritetet qendrore;
 - Kontributet, grantet, donacionet, si dhe mbështetja financiare nga shoqatat dhe organizatat e tjera, vendase dhe ndërkombëtare, përfshirë Republikën e Serbisë;
 - Asociacioni/Bashkësia do të lirohet nga detyrimet dhe taksat në ndjekje të objektivave të veta, në të njëjtën bazë sikurse komunat pjesëmarrëse.
4. Asociacioni/Bashkësia do të ketë buxhet vjetor të integruar të propozuar nga Bordi i vet dhe të miratuar nga Kuvendi i vet. Buxheti vjetor i Asociacionit/Bashkësisë duhet të jetë proporcional, i përcaktuar dhe i përshtatshëm për objektivat e Asociacionit/Bashkësisë dhe funksionimin e organeve të veta, siç është e përcaktuar me këtë Statut.
5. Qeveria dhe Auditori i Përgjithshëm i Kosovës do të marrin çdo buxhet të integruar vjetor të Asociacionit/Bashkësisë para miratimit të tij. Qeveria dhe Auditori i Përgjithshëm do të bëjnë rishikimin e projektbuxhetit për pajtueshmëri me objektivat e Asociacionit/Bashkësisë dhe funksionimin e organeve të tij siç përcak-

tohet me këtë Statut. Qeveria dhe Auditori i Përgjithshëm do të bëjnë rishikimin e projektbuxhetit brenda 15 ditëve të punës, pas pranimit. Nëse konstatohet se është në përputhje, autoritetet qendrore do të njoftojnë Kuvendin e Asociacionit/Bashkësisë, i cili më pas do të miratojë buxhetin përmes procedurave të tij të përcaktuara. Nëse një pjesë e projektbuxhetit konstatohet se nuk është në përputhje, Qeveria dhe Auditori i Përgjithshëm nuk do ta mbajnë në pritje të gjithë buxhetin e integruar. Në raste të tilla, Kuvendi të Asociacionit/Bashkësisë do t'i jepjen rekomandime për ndryshimin ose eliminimin e dispozitave të kontestuara buxhetore. Nëse Kuvendi i Asociacionit/Bashkësisë nuk pajtohet me rekomandimet e autoriteteve qendrore, i njofton ato brenda 10 ditëve të punës. Në raste të tilla, Qeveria do ta referojë çështjen në Gjykatën Kushtetuese, vendimi i së cilës do të jetë përfundimtar dhe i detyrueshëm për të gjitha palët.

6. Sipas dispozitave të renditura më sipër, Asociacioni/Bashkësia do të ketë autonomi të plotë në menaxhimin dhe shfrytëzimin e buxhetit të tij të integruar.
7. Çdo fond që Asociacioni/Bashkësia mund të vendosë të marrë përtej buxhetit të saj të integruar vjetor do të jetë për shpenzimet në përputhje me këtë Statut dhe do të kërkojë miratim specifik nga Qeveria e Kosovës.

Asociacioni/Bashkësia do të sigurojë raporte vjetore për Qeverinë për pranimin dhe menaxhimin e fondëve të saj. I gjithë financimi, sidomos ai nga Republika e Serbisë, do të bëhet sipas dispozitave ligjore të Kosovës.

8. Asociacioni/Bashkësia nuk do të cenojë kompetencat ekskluzive të komunave pjesëmarrëse të garantuara me Nenin 40.2 të Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale.

VII. Dispozitat e përgjithshme dhe përfundimtare

Neni 18

1. Brenda një viti nga miratimi i Statutit të Asociacionit/Bashkësisë, Qeveria do të bëjë rishikimin e zbatimit të tij. Në rast të mosmarrëveshjeve ndërmjet Qeverisë dhe Asociacionit/Bashkësisë që rezultojnë nga shqyrtimi, Qeveria do ta referojë çështjen në Gjykatën Kushtetuese. Përveç nëse parashihet ndryshe nga rregullat ose procedurat zyrtare të Gjykatës Kushtetuese, Asociacioni/Bashkësia do të ketë të drejtën e përfaqësimit të argumenteve të saj në rast të rishikimit nga Gjykata Kushtetuese.

2. Në përmbushjen e objektivave të saj, Asociacioni/Bashkësia nuk do të dëmtojë apo anashkalojë autoritetin dhe kompetencat e parashikuara me Kushtetutë dhe ligj të komunave pjesëmarrëse dhe as në asnjë mënyrë nuk do të zëvendësojë apo rrënojë marrëdhëniet e parashikuara me Kushtetutë dhe ligj në mes të autoriteteve qendrore dhe lokale në Republikën e Kosovës.
3. Sa herë që është e nevojshme dhe në përputhje me Kushtetutën dhe Sistemin juridik të Kosovës, komunat pjesëmarrëse do të miratojnë procedurat e tyre për tejkalimin e pasojave të anëtarësimit të tyre në Asociacion/Bashkësi.

Asociacioni/Bashkësia e Komunave me Shumicë Serbe

**(Asociacioni/Bashkësia e Komunave në të cilat komuniteti
serb i Kosovës është shumicë)**

Gjyljeta Mushkolaj

Asociacioni/Bashkësia e Komunave me Shumicë Serbe¹

(Asociacioni/Bashkësia e Komunave në të cilat komuniteti serb i Kosovës është shumicë)

Hyrje dhe Historiku

Sot Kosova është nën kritika të ashpra për mos themelimin e "Asociacionit/Bashkësisë së Komunave me Shumicë Serbe". Kundërshtimi në Kosovë për formimin e Asociacionit/Bashkësisë së Komunave në të cilin komuniteti serb i Kosovës është në shumicë është i lidhur me luftën e tmerrshme në Kroaci që filloi me Asociacionin e Komunave të Dalmacisë Veriore dhe të Likës të frymëzuar nga Beogradi², dhe gjenocidin në Bosnje të iniciuar me themelimin e Bashkësisë së Komunave të Krajnës Boshnjake³.

Një frikë e ngjashme për lejimin e formimit të Asociacionit të Komunave në të cilin komuniteti serb i Kosovës është shumicë, është shprehur disa herë nga bashkësia ndërkombëtare gjatë 20 viteve të fundit. Në vitin 2003 u formuan dy bashkësi të komunave të Kosovës me shumicë serbe, e para në Mitrovicën veriore dhe e dyta në Kosovën lindore. UNMIK-u nuk e njihte asnjërin bashkësi si strukturë legjitime, pasi ato bazoheshin vetëm në një etni⁴, dhe e konsideroi atë një përpjekje për të ndarë Kosovën në zona të banuara me serbë dhe shqiptarë. Megjithatë, bashkësitë po bënin presion aktiv ndaj serbëve në Kosovë për bojkotimin e institucioneve kosovare.

Në vitin 2008, u krijua një Asociacion tjetër i Komunave në të cilat komuniteti serb i Kosovës është shumicë, kësaj radhe drejtpërdrejt nga këshillat paralele komunale serbe

të cilat u krijuan në përputhje me rezultatet e zgjedhjeve, që pastaj solli krijimin e një "Kuvendi serb të Kosovës".⁵

Është fakt se komunat në të cilat komuniteti serb i Kosovës është shumicë kontrollohen plotësisht nga vetëm një parti politike, Srpska Lista (SL) që është themeluar, financuar dhe koordinuar nga Beogradi dhe që ka ardhur në pushtet në të dhjetë komunat në të cilat komuniteti serb i Kosovës është shumicë, duke shkelur të gjitha parimet për zgjedhje demokratike të lira dhe të ndershme.⁶

Në këto rrethana formimi i Asociacionit/Bashkësisë së Komunave në të cilat komuniteti serb i Kosovës është shumicë, i rihap plagët e mizorive masive të popullit të Kosovës.

Megjithatë, është e nevojshme të qartësohet rëndësia e themelimit të Asociacionit të Komunave në të cilat komuniteti serb i Kosovës është shumicë, si dhe domosdoshmëria e përcaktimit të strukturës, kompetencave dhe akteve të përshtatshme nënligjore që do të ruanin rendin kushtetues të Republikës të Kosovës, dhe të pengojnë Beogradin nga krijimi i strukturave paralele. Asociacioni i Komunave në të cilin komuniteti serb i Kosovës është shumicë duhet t'i shërbejë interesave të të gjithë qytetarëve që jetojnë në komunat pjesëmarrëse, në arritjen e mirëqenies dhe prosperitetit.

¹ Komunat janë subjekte juridike publike dhe si të tilla u shërbejnë banorëve të tyre, pa asnjë diskriminim nëse janë në pakicë. Disa komunitete mund të jenë shumicë, por kjo nuk i bën pushtetet vendore pronë të komunitetit shumicë. Ligji i Kosovës për Pushtetin Lokal. I cili është një nga të ashtuquajturat ligje jetike, dhe është hartuar nga ekspertë të Këshillit të Evropës, përdor termin Komuna në të cilat komuniteti serb i Kosovës është shumicë. Në fund të fundit, Serbia është një shtet palë në të gjitha Traktatet e Këshillit të Evropës dhe duhet të respektojë terminologjinë e duhur.

² Gjykata Penale Ndërkombëtare për ish-Jugosllavinë. (2002, 18 nëntor). Transkripti, faqe 12900. Gjyqi i Slobodan Milloseviqit (IT-02-54). Marrë më 6 nëntor 2022, nga https://www.icty.org/x/cases/slobodan_milosevic/trans/en/021118ED.htm

³ <https://iwpr.net/global-voices/courtside-bosanska-krajina-trial-15>. (2005, 22 shkurt). Marrë më 7 nëntor 2022, nga https://www.eeas.europa.eu/eom-kosovo-2021/eu-eom-kosovo-2021-municipal-elections-final-report_en

⁴ Këshilli i Sigurimit i Kombeve të Bashkuara. (2003, 14 prill). Këshilli i Sigurimit - UNMIK. <https://www.un.org/securitycouncil/content/secretary-generals-reports-submitted-security-council-2003>. Marrë më 7 nëntor 2022, nga <https://unmik.unmissions.org/sites/default/files/s-2003-421.pdf>

⁵ Këshilli i Sigurimit i Kombeve të Bashkuara. (2009, 17 mars). S/2009/149. Raporti i Këshillit të Sigurimit. Marrë më 7 nëntor 2022, nga <https://www.securitycouncilreport.org/un-documents/document/Kos-S-2009-149.php?print=true>. Džihic, V., & Kramer, H. (2009). Kosova pas Pavarësisë. A po i përmbush premtimet e tij misioni EULEX i BE-së?

⁶ Shih EU EOM Zgjedhjet komunale në Kosovë 2021 - raporti përfundimtar. Zgjedhjet Komunale të BE-së në Kosovë 2021 - Raporti përfundimtar I Faqja e internetit e EEAS. (2022, 3 shkurt). Marrë më 7 nëntor 2022, nga https://www.eeas.europa.eu/eom-kosovo-2021/eu-eom-kosovo-2021-municipal-elections-final-report_en

Marrëveshja e Parë për Normalizimin e Marrëdhënieve

Me propozimin e përbashkët të Serbisë dhe BE-së, më 9 shtator 2010, Asambleja e Përgjithshme e OKB-së⁷ pranoi me konsensus Opinionin Këshillimor të GJND-së për Kosovën dhe mirëpriti gatishmërinë e BE-së për të lehtësuar procesin e dialogut ndërmjet palëve, "për të nxitur bashkëpunimin, për të arritur progres në rrugën drejt Bashkimit Evropian dhe të përmirësojë jetën e njerëzve" si në Kosovë ashtu edhe në Serbi.

Dialogu i lehtësuar nga Bashkimi Evropian filloi në mars të vitit 2011, si një seri e negociatave teknike. Negociatat përparuan në një dialog të nivelit të lartë nën kujdesin e Përfaqësueses së Lartë të BE-së për Punët e Jashtme dhe Politikën e Sigurisë, Catherine Ashton, dhe ky dialog çoi në arritjen e Marrëveshjes së Parë, në prill të vitit 2013 për Normalizimin e Marrëdhënieve.

Kjo marrëveshje përcakton një numër të hapave për të lehtësuar normalizimin e marrëdhënieve ndërmjet Kosovës dhe Serbisë. Gjashtë pikat e para themelojnë Asociacionin e Komunave në të cilën komuniteti serb i Kosovës është shumicë në Kosovë, dhe atë si vijon:

1. *Do të ketë një Asociacion/Bashkësi të komunave me shumicë serbe në Kosovë. Anëtarësimi do të jetë i hapur për çdo komunë tjetër me kusht që anëtarët të jenë dakord.*
2. *Bashkësia/Asociacioni do të krijohet me statut. Shpërbërja e tij bëhet vetëm me vendim të komunave pjesëmarrëse. Garancitë ligjore do të sigurohen nga ligji në fuqi dhe Kushtetuta (duke përfshirë rregullin e shumicës prej 2/3).*
3. *Strukturat e Asociacionit/Bashkësisë do të themelohen në bazë të njëjtë me statutin ekzistues të Asociacionit të Komunave të Kosovës p.sh. Kryetari, Nënkrjetari, Kuvendi, Këshilli.*
4. *Në përputhje me kompetencat e dhëna nga Karta Evropiane e Vetëqeverisjes Lokale dhe ligji i Kosovës, komunat pjesëmarrëse do të kenë të drejtë të bashkëpunojnë në ushtrimin e kompetencave të tyre kolektivisht përmes Bashkësisë/Asociacionit. Asociacioni/Bashkësia do të ketë një pasqyrë të plotë të fushave të zhvillimit ekonomik, arsimit, shëndetësisë, planifikimit urban dhe rural.*

5. *Asociacioni/Bashkësia do të ushtrojë kompetenca të tjera shtesë që mund të delegohen nga autoritetet qendrore.*
6. *Komuniteti/Asociacioni do të ketë një rol përfaqësues në autoritetet qendrore dhe do të ketë një vend në këshillin konsultativ të komuniteteve për këtë qëllim. Në përmbushje të këtij roli është parashikuar një funksion monitorues.⁸*

Kërkesat thelbësore të Marrëveshjes së Parë (jo aq të paqartë) të vitit 2013 për Normalizimin e Marrëdhënieve për themelimin e Asociacionit/Bashkësisë së komunave me shumicë serbe në Kosovë

Një pikë e rëndësishme e Marrëveshjes së Parë të vitit 2013 për Normalizimin e Marrëdhënieve është se bazat e kompetencave dhe kompetencave të Asociacionit/Bashkësisë parashihen nga Karta Evropiane e Vetëqeverisjes Lokale dhe ligji i Kosovës⁹. Kjo pikë theksohet vazhdimisht edhe nga zyrtarët e BE-së.¹⁰ Përveç kësaj, **Plani i Zbatimit të Marrëveshjes së Parë** parasheh krijimin e Asociacionit/Bashkësisë bazuar në pikën 2 si dhe në pikën 6¹¹ që rregullon rolin dhe funksionin e asociacionit, që është tipike për asociacionet e komunave bazuar në të drejtën themelore për lirinë e asociimit, siç garantohet nga Kapitulli II [Të drejtat dhe liritë themelore] dhe Kapitulli III [Të drejtat e komuniteteve dhe anëtarëve të tyre] të Kushtetutës, dhe në veçanti me nenet 21 dhe 44.

Kushtetuta e Republikës së Kosovës shpreh kërkesën për respektimin, monitorimin dhe zbatimin e Kartës Evropiane për Vetëqeverisjen Lokale në të njëjtën masë, siç kërkohet nga shteti nënshkrues.¹²

E drejta e autoriteteve lokale për t'u bashkuar është e kodifikuar në Kartën Evropiane të Vetëqeverisjes Lokale.¹³ Karta –demonstron konsensusin e gjerë të shteteve evropiane për rëndësinë e vetëqeverisjes lokale. Neni 10 i Kartës njih të drejtën e autoriteteve lokale për të bashkëpunuar dhe për t'u lidhur me autoritetet e tjera lokale të të njëjtit ose të një shteti tjetër.

E drejta për t'u lidhur është një aspekt i rëndësishëm i zhvillimit të autonomisë lokale; dhe e drejta e autoriteteve lokale për t'u anëtarësuar në një asociacion për mbrojtjen

⁷ Rezoluta e Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së A/RES/64/298, 13 tetor 2010.

⁸ Ligji Nr. 04/L-199 për Ratifikimin e Marrëveshjes së Parë Ndërkombëtare të Parimeve që Rregullojnë Normalizimin e Marrëdhënieve ndërmjet Republikës së Kosovës dhe Republikës së Serbisë . Marrë më 3 nëntor 2022, nga <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=11205> .

⁹ Shih pikën 4 të Marrëveshjes së Parë për Normalizimin e Marrëdhënieve.

¹⁰ Ewb dhe Tanjug. (2018, 11 prill). BE: Bashkësia të formohet në përputhje me ligjet e Kosovës . Ballkani Perëndimor evropian. Marrë më 4 nëntor 2022, nga <https://europeanwesternbalkans.com/2018/04/10/eu-community-formed-line-kosovo-laws>

¹¹ Projektligjet në lexim . Republika e Kosovës - Kuvendi - Projektligjet. (e dyti). Marrë më 6 nëntor 2022, nga <http://old.kuvendikosoves.org/?cid=2%2C194%2C815>

¹² Neni 123.3 i Kushtetutës së Republikës së Kosovës. Marrë më 3 nëntor 2022, nga <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=3702>

¹³ European Charter of Local Self-government (Strasbourg, 15 October 1985). CVCE.EU by UNI.LU. (n.d.). Retrieved November 3, 2022, from https://www.cvce.eu/en/obj/european_charter_of_local_self_government_strasbourg_15_october_1985-en-9fee0e1f-2199-4c2a-bd69-500f5ec4e2ec.html

dhe promovimin e interesave të tyre të përbashkëta dhe për t'i takuar një shoqate ndërkombëtare të autoriteteve lokale njihet në çdo shtet palë të Kartës Evropiane të Vetëqeverisjes Lokale.

Për të lehtësuar të drejtën e autoriteteve lokale për t'u asocuar, shtetet që zbatojnë Kartën inkurajohen të zhvillojnë një kuadër ligjor mundësues. Në shumicën e vendeve, kjo e drejtë është e kodifikuar në ligje (Belgjikë, Spanjë, Francë) dhe ndonjëherë është e garantuar edhe në kushtetuta (Greqi, Poloni, Portugali), siç është rasti edhe në Kosovë.¹⁴

Asociacionet e komunave i shërbejnë kryesisht tre qëllimeve:

- Avokimi: promovimi i interesave të autoriteteve vendore.
- Ofrimi i shërbimeve: ofrimi i shërbimeve për autoritetet lokale; p.sh. trajnimi, bazat e të dhënave.
- Komunikimi: shërben si një platformë ku komunat takohen. Tri drejtimet e komunikimit janë: (a) komunikimi ndërmjet komunave për shkëmbimin e ideve dhe praktikave më të mira; (b) komunikimi nga poshtë lart, idetë e formuluar në nivel lokal i komunikohen nivelit qendror; dhe (c) komunikimi nga lart-poshtë, idetë për legjislacionin e ri i komunikohen nivelit lokal.

Është e rëndësishme të theksohet se një asociacion i pushteteve vendore ka edhe një dimension politik. Në mbrojtjen e interesave të komunave, një asociacion i qeverisjes lokale nuk duhet të krahasohet me një grup interesi, sepse një asociacion nuk përfaqëson grupe të veçanta që ndjekin qëllime të veçanta ekonomike ose profesionale, por përfaqëson të gjithë qytetarët të cilëve u shërbejnë qeveritë lokale anëtare. Si rregull i përgjithshëm, një asociacion përfaqëson të gjitha autoritetet lokale të një lloji të caktuar në baza rajonale ose nacionale. Megjithatë, Raporti Shpjegues zyrtar i Kartës shprehimisht thekson se e drejta për t'u takuar asociacioneve të këtij lloji nuk nënkupton njohjen nga qeveria qendrore të ndonjë asociacioni individual si bashkëbisedues i vlefshëm.

Në përputhje me Kartën Evropiane të Vetëqeverisjes Lokale, Ligji i Kosovës për Vetëqeverisjen Lokale¹⁵, i cili i nënshtrohet klauzolës së interesit jetik të Kushtetutës, garanton dhe rregullon të drejtën e komunave për t'u asocuar.¹⁶

¹⁴ Ngjashëm me praktikën gjyqësore të vendosur të Gjykatës Kushtetuese austriake, jo vetëm korporatat private, por edhe aktorët shtetërorë si autoritetet territoriale mund të kenë të drejta kushtetuese (Shih, p.sh., VfSlg . 19.961/2015, 20.117/2016 dhe 20.118/2) në Dopplinger , L. (2021). Personat juridikë si bartës të të drejtave sipas GJEDNJ. Rishikimi i Drejtësisë i Universitetit të Vjenës , 5 (1), 1-46.) , **Aktgjykimi i Gjykatës Kushtetuese të Kosovës për kushtetutshmërinë e parimeve dhe elementeve kryesore të marrëveshjes së 25 gushtit 2015 ndërmjet Kosovës dhe Serbisë e bëri të qartë se komunat gëzojnë të drejtën e lirisë së asociimit (shih pikat 128 dhe 129 të 'Aktgjykimit në rastin nr. KO130/15' (23 dhjetor 2015).**

Një veçori specifike e ligjit është se ai parasheh sigurimin e të drejtave të zgjeruara të pjesëmarrjes në zgjedhjen e komandantëve të stacioneve policore lokale dhe kompetencat e zgjeruara në fushën e kulturës për komunat me popullatë shumicë serbe. Në lidhje me shëndetësinë dhe arsimin, ligji përshkruan ofrimin e kompetencave të zgjeruara në lidhje me arsimin universitar në komunën e Mitrovicës së Veriut, si dhe në kujdesin shëndetësor dytësor në komunat e Mitrovicës së Veriut, Graçanicës dhe Shtërpçës. Në mënyrë domethënëse, ligji gjithashtu u lejon shprehimisht komunave të bashkëpunojnë drejt-përdrejt me institucionet e Republikës së Serbisë.

Këto kompetenca specifike të zgjeruara të komunave do të kenë ndikim të veçantë në zhvillimin e Statutit të Asociacionit/Bashkësisë së komunave me popullatë shumicë serbe, dhe kompetencat e tij do të ishin më unike se në asociacionet e zakonshme të komunave.

Siç u përmend më lart, në përputhje me Planin e Zbatimit të *Marrëveshjes së Parë për Normalizimin e Marrëdhënieve të vitit 2013, Republika e Kosovës duhet t'i merrë parasysh hapat e mëposhtëm për themelimin e Asociacionit të Komunave në të cilat komuniteti serb i Kosovës është shumicë . Pikat 2 dhe 6):*

- Asociacioni/Bashkësia do të krijohet me statut; Shpërbërja e tij do të bëhet vetëm me vendim të komunave pjesëmarrëse; Garancitë ligjore do të ofrohen nga ligji i Kosovës në fuqi dhe Kushtetuta (duke përfshirë rregullin e shumicës prej 2/3);
- Asociacioni /Bashkësia do të ketë një rol përfaqësues në autoritetet qendrore dhe do të ketë një vend në këshillin konsultativ të komuniteteve për këtë qëllim. Në përmbushje të këtij roli është parashikuar një funksion monitorues.

Megjithatë, kjo nuk do të thotë se komunat në të cilat komuniteti serb i Kosovës është shumicë do të privohen nga **bashkëpunimi ndërkomunal**. Përkundrazi, për shkak të kompetencave të zgjeruara, ato do të kenë më shumë potencial për bashkëpunim ndërkomunal sesa komunat e tjera të Kosovës.

Asociacioni/Bashkësia, do të ofronte një si forum për zhvillimin e ideve, projekteve dhe planeve për partneritete ndërkomunale si përgjigje ndaj një situatë shumë të ndryshme. Bashkëpunimi ndërkomunal është kompleks

¹⁵ Ligji nr. 03/L-040 Vetëqeverisja Lokale . (n.d). Marrë më 4 nëntor 2022, nga <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2530>

¹⁶ Neni 81 i Kushtetutës parashikon që legjislacioni për qeverisjen vendore konsiderohet me "interes jetik". Ligjet me interes jetik "kërkojnë për miratimin e tyre, ndryshimin ose shfuqizimin e shumicës së deputetëve të Kuvendit të pranishëm dhe që votojnë dhe të shumicës së deputetëve të Kuvendit të pranishëm dhe që votojnë, duke mbajtur vende të rezervuara ose të garantuara për përfaqësuesit e komuniteteve që nuk janë shumicë. ". Prandaj, sipas Kushtetutës së Kosovës, çështjet thelbësore për interesat e komuniteteve etnike gëzojnë mbrojtje, duke u dhënë komuniteteve de facto mbrojtjen me veto nga sundimi i shumicës.

dhe duhet të merr parasysh dimensionet ekonomike, ligjore, financiare, demografike, teknike dhe organizative për të gjetur formën e tij më të përshtatshme. Në komunat në të cilat komuniteti serb i Kosovës është shumicë, Asociacioni/Bashkësia është një mjedis i përsosur për ofrimin e mbështetjes për komunat anëtare përmes ngritjes së kapaciteteve, ekspertizës dhe informacionit.

Asociacioni/Bashkësia do të jetë i vetëdijshëm për dobësinë e shumë komunave dhe performancën e tyre të dobët në ofrimin e shërbimeve. Gjithashtu do të jetë në gjendje të informojë komunat për vlerat e bashkëpunimit ndërkomunal për të mirën e të gjithë qytetarëve të tyre. Është e rëndësishme të theksohet se Asociacioni/Bashkësia mund të përdoret gjithashtu për të ndihmuar komunat dhe për të ofruar mbështetje teknike për zhvillimin e kapaciteteve për ofrimin e shërbimeve përtej mundësive të komunave individuale, përmes ndërtimit të partneritetit ndërkomunal për të adresuar sfidën e absorbimit të fondeve të BE-së. Natyrisht, përfshirja e Asociacionit/Bashkësisë është e kufizuar në ofrimin e mbështetjes, duke mos ndërhyrë në kompetencat e komunave anëtare, ku vendet e të cilave kanë kompetencën e vet për të marrë çdo vendim.

Anëtarësimi në Asociacion/Bashkësi nuk ndërhyr në të drejtën e komunave anëtare për t'iu bashkuar Asociacionit të Komunave të Kosovës (AKK), si një forum shumë i nevojshëm për t'u angazhuar në aktivitete ndërkombëtare

dhe për të shfrytëzuar qendrën e saj të rëndësishme të trajnimit.¹⁷

Në fund, është e rëndësishme të theksohet se Asociacioni/Bashkësia e Komunave në të cilat komuniteti serb i Kosovës është shumicë ka për detyrë të garantojë respektimin e të **drejtave të komuniteteve dhe anëtarëve të tyre** të garantuara në **Kapitullin III të Kushtetutës së Republikës. të Kosovës**. Gjithashtu, duhet të sigurojë respektimin e kërkesës kushtetuese që "*vetëqeverisja lokale bazohet në parimet e qeverisjes së mirë, transparencës, efikasitetit dhe efektivitetit në ofrimin e shërbimeve publike duke pasur parasysh nevojat dhe interesat specifike të komuniteteve që nuk janë shumicë dhe të anëtarëve të tyre*."¹⁸

Konventa Kornizë e Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare, në tërësinë e saj është drejtpërdrejt e zbatueshme në Republikën e Kosovës dhe, në rast konflikti, ka përparësi ndaj dispozitave ligjore dhe akteve të tjera të institucioneve publike të Republikës së Kosovës. Të gjitha komunat e Kosovës, jo vetëm individualisht, por edhe në bashkëpunim me subjektet tjera, duke përfshirë edhe atë të Asociacionit/Bashkësisë së Komunave në të cilat komuniteti serb i Kosovës është shumicë, kanë për obligim të respektojnë çdo dispozitë të këtij instrumenti evropian.¹⁹

¹⁷ Ligji nr. 03/L-040 Vetëqeverisja Lokale, Neni. 40,2 (k)

¹⁸ Kushtetuta e Republikës së Kosovës, neni. 123.4.

¹⁹ Kushtetuta e Republikës së Kosovës, neni. 22.4.

Asociacioni i Komunave në Republikën e
Kosovës në të cilat Komuniteti Serb i
Kosovës është në Shumicë

Janar 2023